

захисника. Вбачається, що нова редакція ст.381 КПК України погіршує становище особи в суді.

Вважаємо, що спрощення провадження щодо притягнення особи до кримінальної відповідальності в Україні, за умови якісного виконання своїх обов'язків дізнавачами, має забезпечити швидке розслідування кримінальних проступків, а також надати можливість зосередити діяльність слідчих апаратів Національної поліції на розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів, сприяти зменшенню навантаження на органи досудового слідства.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : зауваження до проекту Закону України. 2019. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-mcLnIfjpTEJ:https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34%3Fid%3D%26pf3511%3D63928%26pf35401%3D469212+%&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 368-2 Кримінального кодексу України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19>.

Васюта Юлія Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального процесу Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент ***Мельник О. В.***

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

01.01.2020 набуває чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». Його прийняття викликано необхідністю законодавчого врегулювання застосування положень Кримінального процесуального кодексу

України стосовно особливостей досудового розслідування кримінальних проступків. Відтепер з'являється реальна можливість здійснювати кримінальне судочинство щодо злочинів невеликої тяжкості у спрощеному порядку, що має посприяти розвантаженню органів досудового розслідування і підвищенню рівня якості проведення досудового розслідування у всіх кримінальних провадженнях.

Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК України, з урахуванням положень глави 25 КПК України. Дізнання проводять підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України. Дізнавач, що є службовою особою підрозділу дізнання, наділяється повноваженнями слідчого [1].

Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань або без такого внесення не допускається. Проте, у невідкладних випадках може бути проведений огляд місця події, відібрано пояснення, проведено медичне освідчування, отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, а також вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей [2].

Вказана норма викликає занепокоєння у Я. Бондаренко. На її думку, якщо поєднати зазначене з прийнятим положенням, згідно з яким у разі встановлення органом дізнання факту, що особа вчинила злочин, дізнавач за погодженням із прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу досудового розслідування з урахуванням підслідності, можна припустити, що більшість злочинів спочатку буде розслідуватись як кримінальний проступок, з метою отримання доказів стороною обвинувачення за зручним спрощеним провадженням [3].

Особу може бути затримано без ухвали слідчого судді, суду підозрювану у вчиненні кримінального проступку лише у випадках, якщо ця особа:

- 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір;

- 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку;

3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи;

4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим [2].

Затримання особи здійснюється не більш як на три години з моменту фактичного затримання.

Затримання особи, яка керувала транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, здійснюється не більш як на три години з обов'язковим доставленням такої особи до медичного закладу для забезпечення проходження відповідного медичного освідчування.

Відносно інших кримінальних проступків встановлено, що за наявності у службової особи органу, який проводить досудове розслідування, достатніх підстав вважати, що особа перебуває у стані сп'яніння або під впливом лікарських засобів, що знижують увагу та швидкість реакції, вона може затримати таку особу до двадцяти чотирьох годин без рішення суду. Т. Шатарська переконана, що цим законодавцем зружено права людини в частині можливості відмовитись, без настання негативних юридичних наслідків для особи у вигляді притягнення її до кримінальної відповідальності, від проходження медичного освідчування на предмет перебування у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських засобів, що взагалі є медичною таємницею та охороняється законом, у випадку, якщо посадова особа Національної поліції матиме «підозру» щодо перебування особи в такому стані. На думку науковця, така норма грубо порушує принцип презумпції невинуватості, який гарантований Конституцією України [4].

Скорочено строки досудового розслідування кримінальних проступків. З дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене протягом 72 годин; протягом 20 діб – якщо підозрюваний не визнає вини або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, вчинення кримінального проступку неповнолітнім; або протягом одного місяця – якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи. За необхідності проведення додаткових слідчих і розшукових дій строк дізнання може бути продовжений прокурором до тридцяти днів. Про продовження строку дізнання прокурор виносить постанову.

Дізнавач зобов'язаний не пізніше 72 годин з моменту затримання особи подати прокурору всі зібрані матеріали дізнання разом із повідомленням про підозру, про що невідкладно письмово повідомляє підозрюваного, його захисника, законного представника, потерпілого. Прокурор зобов'язаний не пізніше 3 днів після отримання матеріалів

дизнання разом з повідомленням про підозру, а в разі затримання особи – протягом 24 годин здійснити одну із зазначених дій:

1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження, а в разі затримання особи - про негайне звільнення затриманої особи;

2) повернути дідзнавачу кримінальне провадження з письмовими вказівками про проведення процесуальних дій з одночасним продовженням строку дізнання до одного місяця та звільнити затриману особу (у разі затримання особи);

3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або про звільнення від кримінальної відповідальності;

4) у разі встановлення ознак злочину направити кримінальне провадження для проведення досудового слідства [2].

Копії матеріалів дізнання надаються (надсилаються) особі, яка вчинила кримінальний проступок, або її захиснику, потерпілому чи його представнику.

Отже, в Україні запроваджується спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання. Вказана законодавча ініціатива покликана забезпечити швидкий, ефективний та якісний розгляд кримінальних проступків, а також дотримання таких процесуальних строків уповноваженими особами органів дізнання та судом. Водночас спрощене провадження щодо притягнення особи до кримінальної відповідальності, в умовах відсутності повної та якісної переатестації правоохоронних органів, може призвести до зловживань з боку сторони обвинувачення через розширення їхніх повноважень і звузити права людини.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

3. Бондаренко Я. Що приховано законом про кримінальні проступки, який передбачає спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень? URL: <https://protocol.ua/ua>.

4. Шатапська Т. Кримінальні проступки: основні аспекти. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/kriminalni-prostupki-osnovni-aspekti.html>.